

RAADSINFORMATIEBRIEF

16R.00368

Van : college van burgemeester en wethouders

Datum : 5 juli 2016

Portefeuillehouder(s) : wethouder Haring

Portefeuille(s) : jeugdhulp/ passend onderwijs

Contactpersoon : A. van der Ploeg

Tel.nr. : 06-35113533

E-mailadres : ploeg.a@woerden.nl

16R.00368

Onderwerp:

pilot Jeugdhulp op VO Woerden schooljaar 2015-2016

Kennisnemen van:

Het evaluatieverslag van de pilot jeugdhulp op het Voortgezet Onderwijs in Woerden

Inleiding:

In het schooljaar 2015-2016 heeft op 3 Woerdense VO-scholen de pilot jeugdhulp gedraaid. Het gaat om:

- Futuracollege
- Kalsbeek Schilderpark
- Minkema Steinhagenseweg

De jeugdhulpaanbieder Reinaerde was voor 16 uur op het Futuracollege aanwezig. Jeugdhulpaanbieder Timon leverde in totaal 48 uur jeugdhulpwerk voor het Kalsbeek en het Minkema. Financiering vond plaats uit het investeringsplan sociaal domein van de gemeente Woerden. Hierbij ontvangt u het evaluatierapport met de resultaten van deze pilot.

Kernboodschap:

De pilot is succesvol verlopen. Een samenvatting van de conclusies leert het volgende:

Experimenteren, leren en ervaringen opdoen

Binnen de pilots op de verschillende scholen is volop geëxperimenteerd in de samenwerking tussen zorgcoördinatoren en jeugdhulpwerkers en het dichterbij elkaar brengen van onderwijs en jeugdhulp. Alle betrokken partijen zijn enthousiast over de samenwerking in de pilot en geven aan dat het een meerwaarde oplevert voor alle partijen. De zorgcoördinatoren geven nadrukkelijk aan dat de jeugdhulpwerkers voor de school een toegevoegde waarde hebben. Ze hebben specifieke deskundigheid en meer tijd voor bepaalde casuïstiek. De ruimte om te mogen experimenteren wordt gewaardeerd. Daarnaast geven de scholen aan dat ouders en leerlingen de inzet van de jeugdhulpwerkers ook positief waarderen.

Zorgroutes versnellen en verkorten

Alle scholen geven aan dat zorgroutes door de pilot zijn versneld en verkort doordat de hulp/ondersteuning veelal direct door de jeugdhulpverlener kan worden opgepakt. Ouders zijn ook meer geneigd mee te werken als ondersteuning/hulp direct kan starten. De scholen hebben ook de indruk dat zaken simpeler en sneller worden opgelost.

Minder zorgmeldingen

Het aantal zorgmeldingen is drastisch omlaag gegaan van gemiddeld 5 per school per jaar naar 1 melding in de gehele pilotperiode op alle drie de scholen. Doordat men de zaken direct met de jeugdhulpverlener kan bespreken, wordt veelal voor een andere weg gekozen dan een zorgmelding te doen.

Rendement van de investering

Jeugdhulpwerkers hebben ten tijde van de evaluatie 47 trajecten uitgevoerd. Met name afhankelijk van de duur of zwaarte van de problematiek is het traject ingedeeld in licht (tot 10 uur), midden (10 – 80 uur) of zwaar (meer dan 80 uur). Trajecten ambulante specialistische jeugdhulp buiten de school kosten al snel gemiddeld zo'n €8.000,-. Wanneer je de trajecten van de jeugdhulpwerkers hiermee zou vergelijken dan vertegenwoordigen die een waarde van $47 \times € 8.000,- = € 376.000,-$. Dat is aanzienlijk meer dan de kosten van de jeugdhulpwerkers op de scholen. De investering uit het investeringsplan bedraagt na aftrek van cofinanciering € 184.600.

Berekening kosten/ cofinanciering:

De kosten voor de inzet van jeugdhulpwerkers in het schooljaar 2015-2016 zijn € 153.600 (Timon) plus € 32.000 (Reinaerde) plus € 15.000 (projectleiding Stade Advies) = € 200.600. Cofinanciering is € 12.000 (van Samenwerkingsverband VO UW voor projectleiding) plus € 4.000 (van Reinaerde). Timon substitueerde een residentieel traject ter waarde van € 87.470 als cofinanciering.

Terugkoppeling en voorkomen van dubbele intakes

Een groot probleem voor het onderwijs was voorheen de slechte terugkoppeling vanuit jeugdhulpaanbieders. Door de pilot hebben de scholen gemerkt dat dit probleem (bijna) niet meer speelt. Ze zijn veel meer betrokken bij het in te zetten traject en worden continu op de hoogte gehouden van de voortgang. Ook wordt er veel sneller met de leerling en de ouders gesproken.

Eigen kracht van jeugdige/ gezin en omgeving beter benutten

De jeugdhulpwerkers werken vanuit het principe inzet van eigen kracht en inzet van eigen omgeving. Ouders worden nadrukkelijk betrokken bij de ondersteuning/hulpverlening. Waar mogelijk wordt ook inzet vanuit de eigen omgeving geregeld, maar dit is in de praktijk nog niet altijd even makkelijk.

Realiseren van het principe van 1 gezin 1 plan 1 coördinatie/regie

Binnen de partners die betrokken zijn bij de pilot wordt dit principe toegepast in de zaken waar zij met elkaar mee te maken hebben, maar er zijn nog weinig plannen bekend waarin voor het hele gezin (als er veel andere problemen zijn) een overall plan is. Wel wordt per casus afgesproken wie de regie op zich neemt wanneer er meerdere partijen bij betrokken zijn. Aan de relatie met Woerdenwijzer is afgelopen jaar flink gewerkt en daar zijn ook goede voorbeelden van voor wat betreft het elkaar wederzijds inschakelen. In de pilot is de inzet van een I-PGB niet verkend; het ging in eerste instantie om inzet van voorliggende jeugdhulp. De inzet van een gezins-PGB in samenwerking met het onderwijs verkennen we bij verduurzaming van de inzet van jeugdhulp op scholen.

School en woonplaats van leerling is vaak niet hetzelfde (financiering)

Van de jongeren die geholpen zijn via trajecten door de jeugdhulpwerkers woont 54% in Woerden. Leerlingen uit andere plaatsen zijn ook met de inzet van de jeugdhulpwerkers geholpen. Duurdere trajecten kwamen voor rekening van de gemeente waar de jongere woont.

Conclusie: positieve samenwerking onderwijs – gemeenten rondom jeugdhulp!

De pilot kan gezien worden als een goed voorbeeld en concrete invulling van het verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs en gemeenten rondom jeugdhulp (ten behoeve van de leerling/het gezin). De aanpak is ook een vorm van transformatie van de zorg, waarbij invulling wordt gegeven aan principes als meer hulp nabij, tijdiger, effectiever en goedkoper. Via de jeugdhulpwerkers op school wordt de basisstructuur versterkt en mogelijk voorkomen dat jongeren uitvallen.

Vervolg:

In de periode van augustus tot en met december 2016 wordt de pilot jeugdhulp verlengd op de drie pilotscholen.

Met het onderwijs is gesproken over verduurzaming van de inzet van jeugdhulp op de vijf VO-scholen in Woerden. Er is inhoudelijke overeenstemming met de schoolleiders en het samenwerkingsverband bereikt.

De scholen willen mede-eigenaarschap dragen en een gedeelte van de kosten op zich nemen. Op dit moment bezien wij hoe e.e.a. in de begroting van 2017 opgenomen zou kunnen worden.

Bijlage:

Evaluatieverslag pilot jeugdhulp op VO Woerden (corsa 16.013668)

De secretaris

drs. M.H.J. van Kruisbergen MBA

De burgemeester

V.J.H. Molkenboer

Evaluatie pilot jeugdhulpwerkers en voortgezet onderwijs in Woerden 2015 – 2016

**Albert Veuger – projectleider pilot
In opdracht van de gemeente Woerden
12 april 2016**

StadeAdvies

Kwaliteit van samenleven

Inhoud

1	Inleiding	5
2	Ontwikkelingen, ervaringen en opbrengsten pilot Woerden schooljaar 2015 - 2016	7
2.1	Inleiding	7
2.2	Gemeente Woerden (regio Utrecht West)	7
2.3	Samenwerkingsverband RUW en de scholen voor voortgezet onderwijs in Woerden.....	8
2.4	Start en kern van de pilot	9
2.5	Ervaringen en opbrengsten pilot periode	9
2.6	Overige betrokkenen	13
3	Conclusies	14
3.1	Experimenteren, leren en ervaringen opdoen.....	14
3.2	Verbeteren zorgstructuur in de school	14
3.3	Komen tot integrale zorg uitvoerings-/actieteams op de scholen	14
3.4	Zorgroutes versnellen en verkorten	14
3.5	Minder zorgmeldingen.....	15
3.6	Inzet lichte-, midden- en zware trajecten door jeugdhulpwerkers.....	15
3.7	Terugkoppeling en voorkomen van dubbele intakes	15
3.8	Eigen kracht van jeugdige, gezin en omgeving beter benutten	15
3.9	Realiseren van het principe van 1 gezin 1 plan 1 coördinatie/regie	15
3.10	Beoordelen, uitvoeren en verwijzen van casuïstiek	16
3.11	School en woonplaats van leerling is vaak niet hetzelfde (financiering).....	16
3.12	Samenwerking onderwijs – gemeenten rondom jeugdzorg.....	16
4	Aanbevelingen.....	17
4.1	Pilot jeugdhulpwerkers gekoppeld aan het voortgezet onderwijs verduurzamen naar alle scholen voortgezet onderwijs in Woerden.....	17
4.2	‘Voldoende’ capaciteit jeugdhulpwerk beschikbaar voor de school.....	17
4.3	Uitbreiding naar andere scholen in Woerden.....	17
4.4	Heldere afspraken tussen jeugdhulpwerkers op school en Woerdenwijzer en andere lokale (jeugd)teams.....	18
4.5	Continu door ontwikkelen, leren en ervaringen opdoen	18

4.6	Gegevens over zorggebruik leerlingen per school.....	18
4.7	Financiering jeugdhulpwerker op scholen in Woerden	18
4.8	Gemeenten jaarlijks in gesprek met de scholen voor voortgezet onderwijs	19
4.9	Ondersteuning werkzaamheden op terrein van onderwijs en jeugdzorg in 2015	Fout!
Bladwijzer niet gedefinieerd.		
5	BIJLAGEN:	20
5.1	Algemene informatie over pilot en betrokken personen per school.....	20
5.2	Leerlingen in het Voortgezet Onderwijs in Woerden.....	22
5.3	Gebruikte informatie en overige relevante documenten	23

1 Inleiding

De gemeente Woerden en het samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Regio Utrecht West (RUW) en een drietal scholen voor voortgezet onderwijs in Woerden, hebben in voorjaar 2015 besloten om te gaan experimenteren met het koppelen van jeugdhulpwerkers aan de zorgstructuur van drie scholen voor voortgezet onderwijs in Woerden.

Doel en opbrengsten pilot

Via de pilot willen de gemeente en het RUW experimenteren, leren en ervaringen opdoen om de jeugdhulp zo goed mogelijk te laten aansluiten op het onderwijs. Het doel is om enerzijds veel voorkomende, alledaagse problemen rondom opgroeiende snel te doorgronden en op te lossen, en anderzijds adequaat te reageren op ernstiger problematiek. De opbrengsten en ervaringen worden gebruikt om de nieuwe gemeentelijke taken (per 2015) ten aanzien van jeugdhulp anders en beter vorm te geven (transformatie van de jeugdhulp). Daarnaast vormen de pilots een concrete uitwerking van de samenwerkingsagenda tussen gemeenten en Passend Onderwijs in de regio Utrecht West.

Uitgangspunten voor de pilot

De inhoud van de pilot kan per school verschillen maar een aantal uitgangspunten gelden voor alle scholen, namelijk:

- Hoe kan de zorgstructuur in de school verbeterd worden?
- Op welke wijze kan eigen kracht van jeugdigen, gezin en omgeving worden benut?
- Hoe kan men zorgroutes versnellen en verkorten?
- Hoe realiseert men het principe van één gezin één plan één coördinatie?
- Hoe wordt voorkomen dat jeugdigen/gezinnen in zwaardere zorg terecht komen?
- Hoe realiseert men dat er *met* in plaats van *over* de jeugdige/gezin wordt gesproken?
- Hoe kan de optimale samenwerking tussen scholen/jeugdhulpwerkers met de lokale werkwijze (met o.a. Woerdenwijzer) worden vormgegeven, wanneer extra inzet van gespecialiseerde jeugdhulp nodig is.

Opdracht, rol en uitgevoerde werkzaamheden van de projectleider

De gemeente heeft Albert Veuger van Stade Advies gevraagd als projectleider, om de pilot met scholen voor voortgezet onderwijs en andere partners vorm te geven, te coördineren en te monitoren.

Concreet is de rol van de projectleider:

- in samenwerking met de betrokken partijen (gemeenten, onderwijs, Woerdenwijzer, etc.) de doelstellingen en inrichting van de pilots nader uitwerken en opstarten;
- bijeenkomsten met betrokken partijen organiseren om voortgang te monitoren;
- rapporteren aan de opdrachtgever;
- (tussen)evaluatie en advies voor vervolg formuleren.

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pilots ligt bij de scholen voor voortgezet onderwijs en de betrokken organisaties.

Uitgevoerde werkzaamheden op hoofdlijnen door projectleider (april 2015 tot met april 2016)

In samenwerking met de betrokken partijen (gemeenten, samenwerkingsverband, scholen voor voortgezet onderwijs, aanbieders van de jeugdhulpwerkers) zijn globaal de volgende activiteiten uitgevoerd:

- gemeente, scholen en samenwerkingsverband hebben doel en uitgangspunten en opzet bepaald
- gemeente en onderwijs hebben aanbieders van jeugdhulp geselecteerd – juni 2015
- per school 'klik' gesprekken tussen zorgcoördinator school en (beoogd) jeugdhulpwerker
- introductie jeugdhulpwerkers op school en werkafspraken maken op school - rond zomer 2015
- kick-off bijeenkomst bij start met alle betrokkenen – september 2015

- diverse voortgangsgesprekken met betrokken scholen, jeugdhulpwerkers (soms samen, soms apart)
- gesprekken tussen jeugdhulpwerkers en Woerdenwijzer en ander betrokkenen
- bijeenkomst over tussenevaluatie pilot met alle betrokkenen - januari 2016
- gesprekken ambtelijk en met wethouders om kaders op te stellen rond verduurzaming van pilot
- presentatie over voortgang pilot aan alle schoolleiders in regio Utrecht West - maart 2016
- vervroegde evaluatie maken en een voorstel voor verduurzaming van de pilot - april 2016

(Voor een overzicht van de betrokken verantwoordelijken voor en uitvoerders van de pilot zie bijlage 1.)

Opbouw rapportage

Met deze rapportage geven we inzicht in de pilot en wat deze tot nu toe heeft opgeleverd. In hoofdstuk 2 wordt aangegeven per betrokken partij wat de belangrijkste ontwikkelingen, ervaringen en opbrengsten zijn. Soms wordt ook nog iets over de context aangegeven. In hoofdstuk 3 worden conclusies getrokken ten aanzien van de vooraf gestelde doelen, uitgangspunten en ervaringen. In hoofdstuk 4 worden aanbevelingen gedaan voor het verduurzamen van de opbrengst van de pilot naar het gehele voortgezet onderwijs in Woerden. Tot slot treft men een aantal bijlagen met achtergrondinformatie.

Op basis van deze rapportage maakt de gemeente een voorstel voor verduurzaming van de aanpak van jeugdhulp op scholen voor voortgezet onderwijs.

Deze rapportage is tot stand gekomen op basis van door het jaar verzamelde informatie uit gesprekken, bijeenkomsten, evaluaties, etc. De rapportage, inclusief de conclusie en het voorstel, is aan diverse betrokkenen voorgelegd, maar de conclusies zijn voor rekening van de projectleider.

2 Ontwikkelingen, ervaringen en opbrengsten pilot Woerden schooljaar 2015 - 2016

2.1 Inleiding

Voor het weergeven van de ontwikkelingen, ervaringen en opbrengsten van de pilot is gekozen om dit te illustreren via de betrokken partijen/actoren. Soms wordt ervoor gekozen om wat meer achtergrondinformatie te schetsen om de pilot beter in de context te plaatsen, zeker omdat iedere partij/actor een ander perspectief heeft en niet van alle ontwikkelingen even goed op de hoogte is. We beginnen met de gemeente, want zij is de formele opdrachtgever en heeft ervoor gekozen middelen te besteden aan deze pilot (vanuit investeringsplan sociale infrastructuur 2015).

2.2 Gemeente Woerden (regio Utrecht West)

De gemeenten in de regio Utrecht West (Montfoort, Oudewater, De Ronde Venen, Stichtse Vecht, en Woerden) werken samen rondom de jeugdhulp (o.a. gezamenlijke inkoop van jeugdhulp).

In voorbereiding op de transitie van de jeugdhulp (per 2015) hebben de gemeenten in de regio diverse pilots opgestart om te experimenteren met de veranderingen/transformatie van de jeugdhulp. In de gemeente De Ronde Venen is men in samenwerking met het Veenlanden College in 2013 gestart met een pilot met jeugdhulpwerkers gekoppeld aan de school.

Per 2015 zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de gehele jeugdzorg. De gemeente Woerden heeft Woerdenwijzer (consulenten/sociaalmakelaars) opgezet waar burgers (ouders/jeugdigen) terecht kunnen met vragen voor extra ondersteuning, bijvoorbeeld op het terrein van gespecialiseerde jeugdhulp.

Samenwerking gemeenten en Passend Onderwijs in de regio Utrecht West

De gemeenten hebben al in een vroeg stadium (2012) contact gezocht met de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs in de regio. Dit heeft geresulteerd in een duurzame samenwerking met het onderwijs (samenwerkingsverbanden primair- en voortgezet onderwijs) via het regionale overleg (Regionale Educatieve Agenda) tussen beleidsadviseurs van gemeenten en de directeurs van de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs. De wethouders en schoolbestuurders treffen elkaar via het zogenaamde OOGO (Op Overeenstemming Gericht Overleg). In het OOGO worden de formele besluiten tussen gemeenten en onderwijs genomen.

De gemeenten en het onderwijs hebben een gezamenlijke visie ontwikkeld, waarbij integraal werken centraal staat. Het gaat daarbij om het bieden van een sluitend aanbod aan ondersteuning door vroegtijdige, zo licht mogelijke, integrale en afgestemde hulp in te zetten voor jeugdigen, hun ouders en gezinnen.

Deze visie wordt bereikt door:

- vroegtijdig ondersteunen van de eigen kracht van jeugdigen en ouders (in plaats van overnemen);
- kijken naar mogelijkheden, kansen en oplossingen (in plaats van problemen en beperkingen);
- importeren van ondersteuning (in plaats van verwijzen en exporteren van kind/gezin met een probleem);
- integraal beoordelen van meervoudige ondersteuningsbehoeften;
- vaststellen van ondersteuningsbehoeften samen met jongeren, ouders en opvoedprofessionals (één gezin, één plan, één coördinatie/regie);
- het snel en nabij bieden van passende ondersteuning;
- ondersteuningsbehoeften van kind/ouders zijn leidend (in plaats van hulpaanbod en instellingsbelangen).

Onderdeel van de visie is dat een bundeling van expertise noodzakelijk is en samenwerking is vereist omdat de afzonderlijke disciplines het niet alleen kunnen. De problemen van jeugdigen zijn vaak zo complex en ingewikkeld dat een meervoudige en integrale benadering noodzakelijk is.

In december 2015 hebben de wethouders en schoolbestuurders in de regio Utrecht West in het zogenaamde OOGO een gezamenlijke werkagenda voor de komende jaren verkend.

De hoofdthema's in de gezamenlijke werkagenda zijn:

- Preventie en toegang
- Integraal arrangeren
- Thuiszitters
- Aansluiting arbeidsmarkt en participatie

Deze pilot is een van de concrete activiteiten in het kader van deze samenwerking.

Cijfers, aantal leerlingen/jeugdigen, gebruik jeugdzorg, verwijzingen (V)SO

Het totaal aantal schoolgaande leerlingen op de drie scholen in het voortgezet onderwijs in Woerden is 5.828. Hiervan wonen 2.569 leerlingen in Woerden. Dat betekent dat er veel jeugdigen van buiten in Woerden naar school gaan.

Van de schoolgaande jeugdigen in het voortgezet onderwijs uit Woerden zitten er (cijfers 2013):

- 375 leerlingen op leerweg ondersteunend onderwijs;
- 68 leerlingen op het praktijk onderwijs;
- 86 leerlingen op het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO), hoofdzakelijk cluster 3 en 4. Dit is altijd buiten de regio, want in deze regio zijn er geen scholen voor VSO. Het verwijzingspercentage vanuit deze regio is relatief zeer laag.
- De overige jeugdigen zitten in het regulier voortgezet onderwijs; een deel van hen heeft nog wel extra ondersteuningsarrangementen op de school zelf.

Het aantal jeugdigen tussen 0 en 18 jaar uit de gemeente Woerden dat gebruik maakt van jeugdzorg, is zo'n 1400: dat is zo'n 12% van alle jeugdigen in die leeftijdscategorie. Het budget van de gemeente Woerden voor de gehele jeugdzorg is ongeveer 7,5 miljoen. Precieze gegevens over het zorggebruik van de leerlingen in het voortgezet onderwijs of per school zijn niet bekend.

2.3 Samenwerkingsverband RUW en de scholen voor voortgezet onderwijs in Woerden

Het werkgebied van de vijf gemeenten in de regio Utrecht West valt bijna geheel samen met het werkgebied van samenwerkingsverband Regio Utrecht West (behalve de gemeente Stichtse Vecht die te maken heeft met het samenwerkingsverband Sterk VO in de stad Utrecht).

Het samenwerkingsverband telt vijf scholen voor voortgezet onderwijs in de regio Utrecht West die allen een eigen schoolbestuur hebben. Drie van de vijf scholen zijn gevestigd in Woerden, namelijk Kalsbeek College (2 locaties), Minkema College (2 locaties) en het Futura, een school voor praktijk onderwijs. De grootte van de scholen verschilt zeer. De kleinste school, het Futura College, telt 205 leerlingen en de grootste school, het Minkema College, telt ruim 1600 leerlingen (zie voor meer cijfers over leerlingen per school en waar ze wonen bijlage 2). Naast bovengenoemde scholen maken het Veenlanden College (De Ronde Venen) en het Wellant College (Montfoort) onderdeel van het samenwerkingsverband RUW. Met name de scholen met VMBO afdelingen, met leerwegondersteunend onderwijs, zijn over het algemeen kleiner in omvang, maar hebben relatief meer zorgleerlingen.

Aan de pilots hebben de volgende scholen deelgenomen:

- Futura College, school voor praktijkonderwijs (16 uur jeugdhulpwerker Reinaerde)
- Minkema College, locatie VMBO Minkemalaan (28 uur jeugdhulpwerker Timon)
- Kalsbeek College, locatie Schilderspark (20 uur jeugdhulpwerker Timon)

Passend Onderwijs en het Ondersteuningsplan RUW

In schooljaar 2014-2015 is landelijk het Passend Onderwijs van start gegaan. Hoe de gezamenlijk scholen invulling geven aan passend onderwijs in het werkgebied is opgenomen in het Ondersteuningsplan 2014-2016 van het RUW. Dit plan is voorgelegd in het OOGO met de wethouders van de betrokken gemeenten. In dit ondersteuningsplan staat o.a. hoe vorm gegeven wordt aan de zorgplicht, hoe de toeleiding naar extra ondersteuning is georganiseerd, wat de rol van ouders is bij het passend onderwijs, etc. Eveneens is duidelijk aangegeven dat het onderwijs intensief wil samenwerken met de gemeenten, die vanaf 2015 verantwoordelijk zijn voor de gehele jeugdhulp. Het onderwijs en de gemeenten hebben grotendeels met dezelfde leerlingen/jeugdigen te maken.

2.4 Start en kern van de pilot

In de inleiding is al beschreven wat het doel en de uitgangspunten voor de pilot zijn en welke activiteiten afgelopen jaar hebben plaatsgevonden. Bij de start van de pilot hebben alle drie de scholen kort hun visie beschreven ten aanzien van de pilot 'jeugdhulpwerker op de school' en ze hebben de gewenste opbrengsten benoemd. Genoemde opbrengsten zijn o.a.:

- Kennisniveau binnen de school is versterkt op het gebied van vroegsignalering
- Sluitende aanpak (school, gezin en jeugdhulp)
- Het versnellen van externe hulp voor leerlingen en ouders
- Het verkorten van zorgroutes rondom leerlingen
- Beperken van schooluitval door externe factoren

Daarnaast hebben de scholen aangegeven hoe de zorgstructuur op hun school is vormgegeven en wat ze belangrijk vinden ten aanzien van de positionering van de jeugdhulpwerker binnen de school, verantwoordelijkheden en randvoorwaarden (bijvoorbeeld alle leerlingen moeten geholpen worden, ook leerlingen die buiten Woerden wonen).

De verantwoordelijken van de scholen voor zorg en de zorgcoördinatoren hebben voor de zomer samen met de gemeente de jeugdhulpaanbieders Timon en Reinaerde gekozen om de jeugdhulpwerkers te leveren aan de scholen. Vervolgens hebben de jeugdzorgaanbieders jeugdhulpwerkers voorgedragen aan de scholen en hebben er tussen werkers en school 'klik' gesprekken plaatsgevonden.

Kern van de pilot

Wanneer de school geconfronteerd wordt met leerlingen met buitenschools gerelateerde problemen dan kunnen ze een beroep doen op de jeugdhulpwerker. De route is dat dit altijd verloopt via de zorgcoördinator van de school. De school introduceert de jeugdhulpwerker bij de leerling/ouders. De jeugdhulpwerker start met de ondersteuning/hulpverlening. Zo nodig heeft hij overleg met de zorgcoördinator. De werkzaamheden van de jeugdhulpwerker kunnen op school plaatsvinden, bij de leerlingen thuis of elders. Bedoeling is dat er contact gelegd wordt met het lokale team (na toestemming van betrokkenen) om volgens het principe van één gezin, één plan, één coördinatie/regie te gaan werken. Wanneer meer gespecialiseerde hulp nodig is, heeft men altijd toestemming/beschikking nodig van het lokale team waar de leerling woont. Bij de start is bewust afgesproken al werkenderwijs veel te experimenteren, werkers ruimte te geven en niet te veel vast te leggen.

2.5 Ervaringen en opbrengsten pilot periode

Door het jaar heen zijn er diverse bijeenkomsten geweest met alle betrokkenen. Soms was dit met zorgcoördinatoren van de scholen, soms met jeugdhulpwerkers apart, soms gezamenlijk, etc.

Deze evaluatie betreft de periode augustus 2015 tot april 2016.

Hieronder volgt allereerst een overzicht van het aantal leerlingen waar de jeugdhulpwerkers in deze periode mee te maken hebben gehad.

<i>School</i>	<i>jeugdhulpwerker betrokken bij leerlingen/gezinnen</i>
Futura College – praktijk onderwijs	32
Kalsbeek College - locatie schilderpark	14
Minkema College – locatie Stein vmbo	23

De cijfers geven een indicatie (betreft consultvragen en trajecten), maar per school/jeugdhulpwerker is er verschillend geregistreerd. Opvallend is wel dat waar de jeugdhulpwerker het meest in de school is gepositioneerd men ook met de meeste leerlingen/gezinnen te maken heeft. Sommigen hebben niet alle consulten of informatievragen geregistreerd.

Soort werkzaamheden van de jeugdhulpwerker, aantallen en ureninzet:

Consult/diagnostiek	22
Licht traject	14
Midden traject	18
Zwaar traject	15

Bovenstaande cijfers geven eveneens een indicatie, want door de scholen/jeugdhulpwerkers wordt nog niet op een eenduidige wijze geregistreerd. In totaal zijn 47 trajecten uitgevoerd. Grofweg kun je zeggen dat een licht traject een aantal gesprekken is (inclusief huisbezoek). Men moet dan denken aan maximaal 5 à 10 uur investering. Bij een midden traject moet men denken aan regelmatige gesprekken over een wat langere periode met soms korte, intensievere inzet. Hierbij kan gedacht worden aan een investering tussen de 10 en 80 uur. Een zwaarder traject vraagt nog langduriger en intensievere bemoeienis met veel huisbezoeken, veel regelen, etc. Denk hierbij aan een intensief traject van gezinsbegeleiding (MDFT) van maximaal 9 maanden. De jeugdhulpwerkers werkers van Timon zijn allen MDFT geschoold. Daarnaast voeren de jeugdhulpwerkwerkers nog overige werkzaamheden uit zoals de introductie en kennismaking, overleg op school, overleg met lokale teams, coördineren/regelen van zaken als er hulpverlening is, voorlichting geven, etc.

De omvang van de uren per jeugdhulpwerker per school is verschillend. In de praktijk blijkt dat de medewerker op het Futura College, school voor praktijkonderwijs, die echt op de school werkt, het minste uren heeft, maar ook het krapst in de tijd zit. De jeugdhulpwerkers op de twee andere scholen, die veel meer op aanvraag werken en meer op afstand van de school zitten, hebben niet altijd hun volledige uren hoeven te gebruiken. Op het Kalsbeek College heeft er in december 2015 een wisseling van de jeugdhulpwerker plaatsgevonden. Hoewel er is geïnvesteerd in een snelle en goede overgang, moesten een aantal zaken toch weer herhaald worden (qua introductie en kennismaking) en men moest weer aan elkaar wennen.

Waar wonen de leerlingen waar trajecten mee worden uitgevoerd Regio Utrecht West:

Woerden	25
Oudewater	4
Montfoort	-
De Ronde Venen	1
Stichtse Vecht	3
Buiten regio:	
Utrecht	13
Overig	1

Ongeveer 54% van de leerlingen met wie trajecten uitgevoerd worden, woont in de gemeente Woerden. Daarnaast komt zo'n 28% uit de gemeente Utrecht (Leidsche Rijn, Vleuten de Meern). Opvallend is dat er geen enkele jeugdige uit Montfoort een traject volgt, terwijl er wel veel jeugdigen uit deze gemeente in Woerden naar school gaan. Waar jeugdhulpwerkers betrokken zijn geweest bij consultatievragen is de woonplaats niet geregistreerd)

Interne zorgstructuur op school – zorgcoördinator - jeugdhulpwerker

De interne zorgstructuur verschilt per school, maar in het ondersteuningsplan Passend Onderwijs van het samenwerkingsverband RUW zijn wel afspraken gemaakt waar de basiszorgstructuur op een school aan moet voldoen. De deelnemende scholen hebben allemaal een uitgebreide zorgstructuur. De zorgstructuur is continu in ontwikkeling o.a. onder invloed van de invoering van het Passend Onderwijs en nu weer met de start van de pilot. Overall speelt de mentor een cruciale rol in de signalering en de eerste aanpak. Daarnaast heeft op alle scholen de zorgcoördinator een spilfunctie in de ondersteuning van en zorg voor de gehele school. Zij is het vaste aanspreekpunt voor de jeugdhulpwerker en alleen via de zorgcoördinator kan een jeugdhulpwerker worden ingeschakeld. De contacten tussen de zorgcoördinator en de jeugdhulpwerkers wordt als goed ervaren. De jeugdhulpwerkers worden als deskundig ervaren en ook als sparringpartner gezien, die eveneens een andere kijk op zaken mee brengt. De jeugdhulpwerkers

zijn flexibel en goed bereikbaar. De intensiviteit van het contact verschilt wel per school. Op één school maakt de jeugdhulpwerker onderdeel uit van het schoolse zorgteam. Op de twee andere scholen schuift de jeugdhulpwerker op afroep aan bij het zogenaamde Interne Zorg Overleg (IZO). Het IZO komt op sommige scholen wekelijks bij elkaar maar er zijn ook scholen waar ze eens in de twee of drie weken bij elkaar komen. Tussendoor is er -zo nodig- door betrokkenen ook nog overleg. Scholen geven aan dat zaken rond leerlingen sneller worden opgepakt, lijnen korter zijn en men een goede terugkoppeling krijgt. Op twee van de drie scholen betekent dit dat de functie van het Zorg Advies Team verandert of zelfs overbodig wordt. Veel meer worden zaken per leerling/gezin opgepakt en betreffende partijen erbij gehaald (denk naast jeugdhulpwerker bijvoorbeeld aan een leerplichtambtenaar of de arts of sociaal verpleegkundige van de jeugdgezondheidszorg).

Een bijkomstigheid voor de zorgcoördinatoren is dat ze elkaar door de pilot weer meer ontmoeten en zaken uitwisselen en delen.

Positionering, wat is ieders rol en verantwoordelijkheid in casussen

Bij de start heeft iedere school op hoofdlijnen vastgelegd wat de rol van de jeugdhulpwerker moet zijn. Per school heeft men verschillende gedachten over de positionering van de jeugdhulpwerker op de school. Het Kalsbeek- en Minkema College hebben vooraf nadrukkelijk aangegeven dat ze een duidelijk onderscheid willen tussen onderwijs en hulpverlening. Daar waar er voor leerlingen belemmeringen zijn door externe factoren zien ze een rol voor de jeugdhulpwerkers weggelegd. Ze gaven vooraf nadrukkelijk aan dat de school geen behandelplek is voor de jeugdhulpwerker, maar in de praktijk gebeurt het inmiddels toch wel regelmatig dat er een gesprek op school plaatsvindt, naast thuis en elders.

De school is verantwoordelijk voor leerlingen van de school en bepaalt welke jeugdigen ze via het intern zorgoverleg bespreekt met de jeugdhulpwerker. In gezamenlijkheid kan men bespreken wat er nodig is voor de betreffende leerling en wie de coördinatie van zorg op zich neemt. In principe moeten betrokkenen een inschatting van de veiligheid maken (veiligheidscheck). Men kan altijd bij twijfel SAVE/Veilig Thuis raadplegen of inschakelen. De school blijft dus verantwoordelijk voor de leerling, maar als het gaat om de behandeling valt dit onder verantwoordelijkheid van de jeugdhulpverlener/aanbieder/gemeente. In de praktijk zijn er veelal geen problemen rond verantwoordelijkheid. Per casus worden er meestal heldere afspraken gemaakt over wie wat gaat doen.

In de pilot is men vooral ook gezamenlijk op zoek naar wat wel en niet werkt en dat men door nauw samen te werken vooral ook van elkaar leert. Veel deelnemers gaven aan er blij mee te zijn dat er zo veel ruimte is om te experimenteren.

De jeugdhulpwerkers geven wel aan dat de verwachtingen van de school over de inzet van de jeugdhulpwerker vooral beoordeeld worden op de resultaten van de leerling op school na interventie van de jeugdhulpwerker. De jeugdhulpwerkers denken dat het vaak niet zo snel gaat. Zij zijn vaak tevreden over het bereiken van kleine verbeteringen in de loop van het traject (verbeterde omgang in het gezin, betere communicatie, meer begrip, meer aandacht, etc.). Het verbeterde resultaat op school laat soms langer op zich wachten.

Waar ligt de grens tussen schoolse zaken en buitenschoolse zaken

De scholen investeren zelf in een goede ondersteuningsstructuur op verschillende manieren, zoals door scholingen, door inzet van counselors, orthopedagogen, zorgcoördinatoren, trainingen, trajectbegeleiders in het kader van passend onderwijs, etc. Het onderwijs heeft in het kader van Passend Onderwijs zelf de nodige middelen en opdrachten in het kader van ondersteuning van leerlingen bij schoolse/didactische zaken. Wanneer een leerling op persoonlijk vlak ondersteuning nodig heeft of in relatie tot de privé situatie, is het voor de hand liggend dat buitenschoolse professionals ondersteuning bieden. Binnen de pilots wordt de scheiding door de betrokkenen over het algemeen als helder ervaren. Op het Minkema College gaan ze komende periode de jeugdhulpwerkers inschakelen bij de oudergesprekken van aanstaande leerlingen die vanuit de basisschool al met hulpverlening te maken hebben of mogelijk extra ondersteuning nodig hebben bij niet schoolse zaken (bijvoorbeeld binnen het gezin). Incidenteel wordt de jeugdhulpwerker ook ingeschakeld bij een gesprek met betrokkenen over een leerling die bijvoorbeeld naar speciaal onderwijs moet.

Verwijzingen naar gespecialiseerde jeugdzorg en relatie met de lokale teams

De gemeente heeft samen met de scholen gekozen voor jeugdhulpverleners van gespecialiseerde jeugdhulpaanbieders (men had ook voor bijvoorbeeld het maatschappelijk werk kunnen kiezen of leden van het lokale team (Woerdenwijzer)). Nadrukkelijk heeft de gemeente aangegeven dat men wil dat er rond leerlingen/jeugdigen nauw wordt samengewerkt met Woerdenwijzer en zo nodig andere lokale teams (afhankelijk van waar de leerling woont).

Bij voorkeur wordt - met toestemming van betrokkenen – contact gezocht om te voorkomen dat verschillende partijen met dezelfde cliënt bezig zijn en organisaties langs elkaar heen werken. In de relatie met Woerdenwijzer is afgelopen jaar het nodige geïnvesteerd en dat resulteert ook in een wederzijdse samenwerking. Regelmatig gebeurt het ook - met name aangaande leerlingen van het Futura College –dat consultants van Woerdenwijzer contact opnemen met de jeugdhulpwerker. Wanneer het om leerlingen gaat uit andere gemeenten verloopt het contact met de lokale teams nog wat stroever. Veelal wil men dan eerst weer een gesprek met het gezin (terwijl het juist de bedoeling is dubbele intakes te voorkomen). Waarschijnlijk heeft dat ook nog te maken met het fenomeen jeugdhulpwerker op de school en hoe dit in te passen in de net bedachte werkwijze van lokale teams in een gemeente, die nu juist de regie moeten houden. Deze situatie vraagt dus nog om overleg en uitwerking.

Diverse keren zijn de jeugdhulpverleners ook tegengekomen dat de leerling (of het gezin) al met hulpverleningstrajecten te maken heeft. In dat geval wordt er afgestemd met betrokkenen wie wat doet en wie waarover de regie houdt. Wanneer een jeugdhulpwerker denkt dat er andere of specifieke jeugdhulp nodig is, moet men in overleg met het betreffende lokale team/de gemeente voor een beschikking of toestemming. Belangrijk is dat de jeugdhulpverleners dit contact in een vroeg stadium zoeken, want anders kan het zijn dat wat de jeugdhulpverlener en school bedacht hebben, niet wordt overgenomen.

Ouders

Het uitgangspunt in de pilot is niet praten *over* leerling/ouders, maar *met* de ouders. Dit principe wordt ook toegepast in de pilot. Wanneer de school zich zorgen maakt over buitenschoolse zaken van de leerling gaat ze in gesprek met de leerling en zo nodig vraagt ze de ouders op school. Veelal wordt de jeugdhulpwerker direct bij het gesprek betrokken en door de school bij ouders geïntroduceerd. Toe nu toe blijkt bijna in alle gevallen dat de ouders mee willen werken. Vaak hebben ze zelf ook al zorgen of vragen. Ze ervaren de inzet van de jeugdhulpwerker over het algemeen als laagdrempelig (in tegenstelling tot voorheen het gesprek met SAVE n.a.v. een zorgmelding).

Om vervolgens binnen het gezin van alles te bereiken is er continu maatwerk nodig en kan het resultaat per situatie wisselen. Toch hebben betrokkenen de indruk dat er over het algemeen tijdiger hulp/ondersteuning wordt ingeschakeld en dat dan erger wordt voorkomen. In één situatie heeft men aangegeven dat een dreigende uithuisplaatsing waarschijnlijk is voorkomen (uithuisplaatsingen zijn over het algemeen kostbare trajecten, behalve als het binnen het eigen netwerk plaatsvindt).

Zorgmeldingen

Bij de start gaven de scholen aan regelmatig slechte ervaringen te hebben rondom zorgmeldingen (richting wat voorheen Bureau Jeugdzorg was en wat nu Veilig Thuis//SAVE is). Dat was vooral het geval omdat de wens van de school was dat er direct iets zou gebeuren richting ouders in de vorm van ondersteuning, terwijl er bij een zorgmelding een kort onderzoek wordt gedaan en er geen hulpverlening wordt geboden.

Binnen de pilot is geëxperimenteerd met het eerst inzetten van de jeugdhulpwerker op zaken waar men in het verleden een zorgmelding zou doen. Dit heeft onder andere geleid tot nog maar één zorgmelding tijdens de pilotperiode (voor de pilot periode gebeurde dat gemiddeld zo'n 5 keer per school per jaar). Voordeel is dat er nu direct ook actie kan worden ondernomen richting ouders in plaats van onderzoek. Belangrijk is dat de school meer tevreden is en de ouders nu beter meewerken (laagdrempelig) dan wanneer ze bezoek krijgen van SAVE in verband met een zorgmelding. Kanttekening: de werkwijze rond zorgmelding vanuit Veilig Thuis is afgelopen jaar ook veranderd de niet acute zaken wordt doorgespeeld naar de lokale teams.

Preventie activiteiten

Alle scholen voeren preventieve activiteiten uit richting leerlingen. De mate waarin dit gebeurt, verschilt per school. Veel scholen verzorgen weerbaarheidstrainingen, faalangsttrainingen, trainingen die het zelfvertrouwen vergroten, etc. In een enkel geval hebben de jeugdhulpwerkers hierin ook een rol vervuld. Op zich zijn de preventie activiteiten maar beperkt ter sprake gekomen, maar t.a.v. preventie rondom verschillende onderwerpen (denk bijvoorbeeld aan omgaan met sociale media, game verslaving, etc.) kunnen gemeenten en onderwijs veel meer samen doen. Rond dit onderwerp speelt natuurlijk de vraag wie (onderwijs/gemeente) waarvoor verantwoordelijk is, maar er kan ook gekeken worden hoe zaken gezamenlijk slimmer, effectiever en/of goedkoper aangepakt kunnen worden.

2.6 Overige betrokkenen

De pilots zijn opgezet met een beperkt aantal partners, maar er zijn nog vele andere organisaties die met de jeugdigen van de scholen te maken hebben.

Naast de lokale teams zijn de organisaties voor jeugdgezondheidszorg, regionale leerplicht Centrum voor Jeugd & Gezin (inclusief algemeen maatschappelijk werk) betrokkenen geweest bij de start- en tussenevaluatiebijeenkomst. Rondom casuïstiek is soms rechtstreeks door de jeugdhulpwerkers en soms via de school contact geweest met de leerplichtorganisatie of de jeugdgezondheidszorg. Er zijn duidelijke afspraken; wanneer een jeugdhulpwerker is ingeschakeld bij een leerling/gezin en een leerling niet naar school gaat, dan wordt dit altijd doorgegeven aan leerplicht.

Daarnaast heeft men incidenteel te maken met het lokale maatschappelijk werk of het jongerenwerk.

Jeugd Geestelijke Gezondheidszorg (JGGZ)

De indruk bestaat dat met name onder leerplichtigen in de leeftijdsgroep 12 tot 18 jaar ook de nodige problematiek bestaat op het terrein van Jeugd GGZ. Soms is dit op de school bekend, maar vaak onttrekt dit zich ook aan het beeld van de school. Over het algemeen zijn de scholen niet altijd even tevreden over de werkzaamheden van de JGGZ, maar dat verschilt ook wel per school en per GGZ aanbieder/professional. Zaken waar scholen vooral tegen aanlopen zijn: wachtlijsten, geen terugkoppeling naar scholen, geen informatie willen geven, de informatie van de school niet serieus nemen (zij zijn niet de cliënt). Tegelijkertijd bestaat er wel de behoefte bij scholen om de ondersteuning met de JGGZ te verbeteren en nauwer te laten aansluiten op de scholen. De jeugdhulpwerkers als er vragen vanuit de school komen wel mee in zaken die met JGGZ zaken te maken hebben. De scheiding ligt in de praktijk vaak niet zo strak en het is ook de bedoeling niet zo zeer in problemen te denken, maar in oplossingen en in het leren omgaan met de beperkingen.

3 Conclusies

Ten aanzien van de doelen, uitgangspunten en ervaringen in de pilot zijn de volgende conclusies opgesteld.

3.1 Experimenteren, leren en ervaringen opdoen

Binnen de pilots op de verschillende scholen is volop geëxperimenteerd in de samenwerking tussen zorgcoördinatoren en jeugdhulpwerkers en het dichterbij elkaar brengen van onderwijs en jeugdhulp. Alle betrokken partijen zijn enthousiast over de samenwerking in de pilot en geven aan dat het een meerwaarde oplevert voor alle partijen. Onder de overige conclusies en bij de aanbevelingen wordt meer inzicht gegeven in wat de opbrengsten zijn. De zorgcoördinatoren geven nadrukkelijk aan dat de jeugdhulpwerkers voor de school een toegevoegde waarde hebben. Ze hebben specifieke deskundigheid en meer tijd voor bepaalde casuïstiek. De ruimte om te mogen experimenteren wordt gewaardeerd. Daarnaast geven de scholen aan dat ouders en leerlingen de inzet van de jeugdhulpwerkers ook positief waarderen.

3.2 Verbeteren zorgstructuur in de school

Naast de pilot hebben de scholen te maken met de invoering van het Passend Onderwijs. Beide ontwikkelingen hebben zeker invloed op de kwaliteit van de zorgstructuur, maar dit verschilt wel per school. Op alle scholen is veel aandacht voor zorg/ondersteuning en men voelt zich erg verantwoordelijk voor haar leerlingen. Sommige scholen hebben door de pilot een aantal aanpassingen doorgevoerd in de interne zorgstructuur, bijvoorbeeld meer op vaste momenten bij elkaar komen, beter registreren, etc. De mentoren zijn een erg belangrijke schakel in de signalering en eerste aanpak. Scholen investeren regelmatig in kwaliteitsverbetering (trainingen, etc.) voor mentoren. Scholen geven wel aan dat de interne zorgstructuur een verantwoordelijkheid en aangelegenheid is van de school.

3.3 Komen tot integrale zorg uitvoerings-/actieteams op de scholen

Op alle scholen zijn de jeugdhulpwerkers min of meer aangesloten op het Intern Zorg Overleg (IZO). Deze overleggen, die je een soort zorguitvoerings-/of actieteams kunt noemen, komen regelmatig (wekelijks, soms om de week) bij elkaar en zorgen voor snelle beoordeling en aanpak van zaken die rondom leerlingen spelen. Op twee van de drie scholen maakt deze aanpak de Zorg Advies Teams (ZAT) met veel externe partijen overbodig. De overige deelnemers (bijvoorbeeld leerplicht en jeugdgezondheidszorg) worden wel bij concrete casuïstiek ingeschakeld.

3.4 Zorgroutes versnellen en verkorten

Alle scholen geven aan dat zorgroutes door de pilot zijn versneld en verkort doordat de hulp/ondersteuning veelal direct door de jeugdhulpverlener kan worden opgepakt. De jeugdhulpwerkers zijn in de periode van de pilot vrijgelaten in hoeveel ze mogen investeren in leerlingen/gezinnen. Wanneer het te druk wordt, moet met de school de prioriteiten worden vastgesteld. Ouders zijn ook meer geneigd mee te werken als ondersteuning/hulp direct kan starten. De scholen hebben ook de indruk dat zaken simpeler en sneller worden opgelost. Wanneer de school met andere organisaties te maken heeft, is er soms nog wel sprake van zorgroutes die niet vlot verlopen om diverse redenen. Soms krijgt de jeugdhulpverlener hier ook een rol in.

3.5 Minder zorgmeldingen

Het aantal zorgmeldingen is drastisch omlaag gegaan van gemiddeld 5 per school per jaar naar 1 melding in de gehele pilotperiode op alle drie de scholen. Doordat men de zaken direct met de jeugdhulpverlener kan bespreken, wordt veelal voor een andere weg gekozen dan een zorgmelding te doen. In een aantal gevallen, wanneer bijvoorbeeld ouders echt niet mee willen werken aan een vrijwillig traject of de situatie dermate ernstig is, wordt wel gekozen voor de zorgmelding richting Veilig Thuis/SAVE.

3.6 Inzet lichte-, midden- en zware trajecten door jeugdhulpwerkers

Jeugdhulpwerkers hebben 47 trajecten uitgevoerd of zijn daar nog mee bezig. De zaken zijn aangedragen door de school. De jeugdhulpwerker bepaalde veelal op basis van het startgesprek met school, leerling/gezin of na het eerste huisbezoek wat het plan voor oplossing van de problemen moet worden. Met name afhankelijk van de duur of zwaarte van de problematiek is het traject ingedeeld in licht (tot 10 uur), midden (10 – 80 uur) of zwaar (meer dan 80 uur). Niet alle trajecten die als zwaar zijn gekenmerkt hebben 80 uur investering gevraagd. Trajecten ambulante specialistische jeugdhulp buiten de school kosten al snel gemiddeld zo'n €8.000,-. Wanneer je de trajecten van de jeugdhulpwerkers hiermee zou vergelijken dan vertegenwoordigen die een waarde van 47 x €8.000,- = €376.000,-. Dat is aanzienlijk meer dan de kosten van de jeugdhulpwerkers op de scholen.

Er zijn nog geen afspraken gemaakt over hoeveel de jeugdhulpwerker wel of niet mag doen, maar het lijkt voor de hand te liggen zwaardere trajecten door een ander te laten uitvoeren of alleen met toestemming van het lokale team (als het belangrijk is dat er niet -weer- een ander gezicht/hulpverlener in het gezin komt).

3.7 Terugkoppeling en voorkomen van dubbele intakes

Een groot probleem voor het onderwijs was voorheen de slechte terugkoppeling (soms helemaal niet) vanuit jeugdhulpaanbieders. Daarnaast was het regelmatig zo dat jeugdhulpaanbieder de hele intake opnieuw ging doen, terwijl er op school al uitvoerig aan vraagverheldering was gedaan, veelal door een orthopedagoog. Door de pilot hebben de scholen gemerkt dat dit probleem (bijna) niet meer speelt. Ze zijn veel meer betrokken bij het in te zetten traject en worden continu op de hoogte gehouden van de voortgang. Ook wordt er veel sneller met de leerling en de ouders gesproken.

3.8 Eigen kracht van jeugdige, gezin en omgeving beter benutten

De jeugdhulpwerkers werken vanuit het principe inzet van eigen kracht en inzet van eigen omgeving. Ouders worden nadrukkelijk betrokken bij de ondersteuning/hulpverlening. Waar mogelijk wordt ook inzet vanuit de eigen omgeving geregeld, maar dit is in de praktijk nog niet altijd even makkelijk en hier valt nog wel het een en ander in te verbeteren..

3.9 Realiseren van het principe van 1 gezin 1 plan 1 coördinatie/regie

Binnen de partners die betrokken zijn bij de pilot wordt dit principe wel toegepast in de zaken waar zij met elkaar mee te maken hebben, maar er zijn nog weinig plannen bekend waarin voor het hele gezin (als er veel andere problemen zijn) een overall plan is. Wel wordt per casus afgesproken wie de regie op zich neemt wanneer er meerdere partijen bij betrokken zijn. Aan de relatie met Woerdenwijzer is afgelopen jaar flink gewerkt en daar zijn ook goede voorbeelden van voor wat betreft het elkaar wederzijds inschakelen, maar met de overige lokale teams verloopt dat nog niet altijd even vlot.

3.10 Beoordelen, uitvoeren en verwijzen van casuïstiek

Het team van zorgcoördinator (soms zijn er nog andere mensen van de school betrokken) en jeugdhulpverlener beoordeelt gezamenlijk of een casus iets is voor de jeugdhulpwerker, vervolgens maakt ze afspraken over start (met ouders), de uitvoering en zo nodig verwijzing. Wanneer ze van mening is dat er andere zorg/ondersteuning nodig is dan wat de jeugdhulpwerker te bieden heeft, regelt de jeugdhulpwerker dit meestal met het lokale team. Bij verwijzing naar andere specialistische jeugdhulp verloopt het samenspel met het lokale team nog niet altijd even goed (voorkomen moet worden dat zaken dubbel gebeuren, zoals dubbele intakes).

3.11 School en woonplaats van leerling is vaak niet hetzelfde (financiering)

Veel van de leerlingen op de drie scholen in Woerden wonen niet in Woerden (zie cijfers per school in bijlage 2). Van de jongeren die geholpen zijn via trajecten door de jeugdhulpwerkers woont 54% in Woerden en 28% komt van buiten de regio, namelijk de gemeente Utrecht. De gemeenten Oudewater en Montfoort, onderdeel van de regio Utrecht West, hebben geen regulier voortgezet onderwijs (Montfoort heeft wel een school voor agrarisch onderwijs met een regionale functie). Veel van de leerlingen uit Montfoort en Oudewater maken gebruik van de scholen voor voortgezet onderwijs in de gemeente Woerden. De kosten voor de pilot worden in zijn geheel door de gemeente Woerden gedragen.

3.12 Samenwerking onderwijs – gemeenten rondom jeugdzorg

De pilot kan gezien worden als een goed voorbeeld en concrete invulling van het verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs en gemeenten rondom jeugdhulp (ten behoeve van de leerling/het gezin). De aanpak is ook een vorm van transformatie van de zorg, waarbij invulling wordt gegeven aan principes als meer hulp nabij, tijdiger, effectiever en goedkoper. Via de jeugdhulpwerkers op school wordt de basisstructuur versterkt en mogelijk voorkomen dat jongeren uitvallen.

4 Aanbevelingen

Op basis van de ervaringen in de pilot en de bijeenkomsten en gesprekken afgelopen jaar komt de projectleider tot de volgende aanbevelingen.

4.1 Pilot jeugdhulpwerkers gekoppeld aan het voortgezet onderwijs verduurzamen naar alle scholen voortgezet onderwijs in Woerden

Op basis van de ervaringen en opbrengsten en de tevredenheid bij de betrokkenen is het goed om de jeugdhulp gekoppeld aan de scholen een vaste plek te geven in de basisstructuur rondom jeugdbeleid van de gemeenten. De school is een belangrijke vindplaats en (volgens sommige scholen) een belangrijke werkplaats waar op een laagdrempelige wijze, thuisnabij ondersteuning en zorg kan worden geboden, zonder dat er veel overdracht hoeft plaats te vinden. Voordeel is dat leerlingen/ouders met relatief weinig verschillende professionals van doen hebben. Daarnaast blijkt dat via de school ouders hulp/ondersteuning regelmatig makkelijker accepteren (want men wil dat het goed gaat op school). Inschatting is dat verreweg de meeste van de casussen (zo'n 80%) door jeugdhulpwerkers op of vanuit de school kan worden opgepakt en opgelost. Belangrijk is dat de werkers de nodige ruimte krijgen om te bepalen wat goed is en ze niet te geprotocolleerd moeten werken.

4.2 'Voldoende' capaciteit jeugdhulpwerk beschikbaar voor de school

In de pilot fase hebben de scholen de beschikking over een jeugdhulpwerker tussen de 16 en 28 uur per school. Hierbij is rekening gehouden met o.a. de grootte van de school, maar ook de extra tijd die een opstartfase kost. Op de meeste scholen geeft men aan dat men blij is met de capaciteit, maar niet op alle scholen wordt de gehele capaciteit gebruikt. De school met de minste uren maar verreweg de grootste problematiek geeft aan dat ze te weinig uren heeft.

Het is op dit moment moeilijk vast te stellen wat voldoende capaciteit is, maar op basis van ervaringen uit deze pilot en eerdere pilots wordt voorgesteld een school minimaal 16 uur per week jeugdhulpwerk te geven, die flexibel is in te zetten. Wanneer er te veel werk is, zullen waarschijnlijk de intensievere casussen doorgezet moeten worden richting het lokale team, zodat er gepaste gespecialiseerde jeugdhulp kan worden geboden. Voorgesteld wordt ook door te gaan met de inzet van de huidige jeugdhulpwerkers/organisaties omdat er grote tevredenheid is over de werkers en het de continuïteit ten goede komt. Voor de nieuwe scholen lijkt uitbreiding via de huidige aanbieders voor de hand te liggen, maar men kan om diverse redenen ook voor een nieuwe aanbieder kiezen.

4.3 Uitbreiding naar andere scholen in Woerden

Voorstel is naast het verduurzamen van de pilot voor de huidige scholen dit ook uit te breiden naar de overige scholen/locaties in Woerden, waardoor een stevige basisstructuur verkregen wordt van zorg in en om de school. Wanneer de ervaringen nog zichtbaarder worden kan een dergelijke aanpak mogelijk in de gehele regio tot stand komen. De Ronde Venen en het Veenlanden College hebben al ruim drie jaar ervaring met een dergelijke aanpak.

Snel kortdurend zwaardere zorg inzetten kan veel vervolgzorg voorkomen. Duidelijk voorbeeld is het terugdringen van het aantal zorgmeldingen die worden opgepakt door de medewerkers in de pilot.

4.4 Heldere afspraken tussen jeugdhulpwerkers op school en Woerdenwijzer en andere lokale (jeugd)teams

Om integraal te kunnen werken is het belangrijk dat de jeugdhulpwerker en Woerdenwijzer of andere lokale teams nauw met elkaar worden verbonden en dat er heldere afspraken komen over:

- informatie uitwisselen;
- wat de jeugdhulpwerker wel en niet mag doen (bijvoorbeeld toestemming vragen als een traject meer dan x uur duurt);
- hoe met regie om wordt gegaan als er meerdere partijen betrokken zijn;
- hoe men kan voorkomen dat wanneer op school een uitgebreide vraagverheldering heeft plaatsgevonden dit weer overnieuw moet worden gedaan (bijvoorbeeld door iemand van een lokale team vroeg te betrekken bij een casus of het vertrouwen als jeugdhulpwerker krijgen en achteraf zaken beoordelen en evalueren);
- hoe zaken te regelen bij verwijzingen naar andere gespecialiseerde jeugdhulp

4.5 Continu door ontwikkelen, leren en ervaringen opdoen

Hoewel er de afgelopen periode veel is geëxperimenteerd en er veel ervaringen zijn opgedaan, is het belangrijk dat er de komende jaren nog veel ruimte is om door te ontwikkelen. Veel zaken zijn nog in ontwikkeling. Goede cijfers ontbreken nog. Belangrijk is dat gemeenten uitvoerenden in verschillende settings van elkaar laten leren en de pilot blijven monitoren.

De gemeente/het onderwijs moet hiervoor een accounthouder de opdracht om dit te organiseren.

4.6 Gegevens over zorggebruik leerlingen per school

Gemeente krijgen steeds meer gegevens over zorggebruik van jeugdigen (aantallen, soorten zorggebruik, budgetten, etc.), maar deze zijn veelal nog niet goed te koppelen aan bijvoorbeeld de leeftijdsgroep 12 -18 jarigen. Belangrijk is dat gemeenten zicht krijgen op gespecialiseerd zorggebruik per school, want dan kan men onderzoeken of investeren met jeugdhulp op scholen ook daadwerkelijk leidt tot minder verwijzingen naar gespecialiseerde zorg. Of men kan juist gericht bepaalde zorg of preventieve interventies koppelen aan een school.

Daarnaast is het ook goed om met het onderwijs nader in gesprek te gaan over de mogelijke overlap tussen zorggebruik van jeugdigen in gemeenten (grotweg 12%) en leerlingen met een indicatie in het onderwijs (13% van alle leerlingen had in 2013 een of andere vorm van extra ondersteuning of verwijzing naar VSO). Wanneer hier sprake is van veel overlap is het zinvol om te onderzoeken welke nieuwe onderwijs/zorgarrangementen mogelijk zijn.

4.7 Financiering jeugdhulpwerker op scholen in Woerden

De gemeente heeft de pilot gefinancierd vanuit een het investeringsplan sociaal domein. Bedoeling is dat de pilot transformatie van zorg oplevert. De eerste tekenen lijken daar ook op, maar dit is nog niet feitelijk hard te maken. Toch zou het logisch zijn wanneer de gemeente het gaat verduurzamen door middelen uit het jeugdhulpbudget bij voorbaat te onttrekken om de jeugdhulpwerkers op de scholen te bekostigen.

Daarnaast kan de gemeente ook in gesprek gaan met andere gemeenten waar veel leerlingen in Woerden op school zitten – zeker als het om de regio gaat. Hierbij kan men een percentage nemen van het aantal leerling dat uit die gemeente in Woerden op school zit of daadwerkelijk op gebruik afrekenen. Het eerste is verreweg het meest simpele.

Hoewel de jeugdhulp een taak is van de gemeente is het voor de hand liggend om ook een beperkte bijdrage te vragen aan het onderwijs, waarmee het onderwijs laat zien dat het hen wat waard is.

Daarnaast levert het als het goed is ook voordeel op voor de scholen, bijvoorbeeld doordat men mag verwachten dat er minder uitval is of er minder verwijzingen naar speciaal onderwijs zijn.

4.8 Gemeente jaarlijks in gesprek met de scholen voor voortgezet onderwijs

De scholen worden een steeds belangrijkere partner voor de gemeente nu de gemeenten verantwoordelijk zijn voor het gehele jeugdbeleid. De scholen hebben met veel van de jeugdigen van de gemeente te maken en kunnen de gemeente veel vertellen over de jeugdigen.

Het zou goed zijn dat de verantwoordelijk beleidsmedewerker minimaal één keer per jaar een afspraak heeft met de school (verantwoordelijke voor zorg en de zorgcoördinator).

Gespreksthema's kunnen zijn:

- inventariseren waar scholen tegen aanlopen wat betreft jeugdhulp;
- uitwisselen van cijfers over zorggebruik;
- checken tevredenheid over geboden hulp door jeugdhulpverleners;
- trends en wensen rondom preventieve activiteiten bespreken;
- behoefte aan nieuwe onderwijs/zorgarrangementen.

5 BIJLAGEN:

5.1 Algemene informatie over pilot en betrokken personen per school

Pilot Jeugdhulpwerkers gekoppeld aan het voortgezet onderwijs in Woerden

(versie januari 2016)

Inleiding

De gemeente Woerden is mede op verzoek van de scholen voor voortgezet onderwijs in Woerden in het kader van de transformatie van de jeugdzorg, gestart met de pilot Jeugdhulpwerkers gekoppeld aan de scholen voor voortgezet onderwijs.

Een voorbereidingsgroep bestaande uit de vertegenwoordigers van de scholen, de directeur van het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs RUW, en de gemeente Woerden, hebben voor de zomer van 2015 de voorbereidingen getroffen. Uitgangspunten zijn opgesteld, jeugdhulpwerkers zijn geworven en tussen jeugdhulpwerkers en de scholen zijn afspraken gemaakt. Na de zomervakantie 2015 gaat de pilot van start en deze loopt schooljaar 2015 – 2016.

Inhoudelijke uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de pilot

De inhoud van de pilots kan per school verschillen, maar een aantal uitgangspunten gelden voor alle scholen, namelijk:

- Hoe kan de zorgstructuur in de school verbeterd worden?
- Op welke wijze kan eigen kracht van jeugdige, gezin en omgeving wordt benut?
- Hoe kan men zorgroutes versnellen en verkorten?
- Hoe realiseert men het principe van één gezin één plan één coördinatie?
- Hoe wordt voorkomen dat jeugdigen/gezinnen in zwaardere zorg terecht komen?
- Hoe realiseert men dat er *met* in plaats van *over* de jeugdige/gezin wordt gesproken?

Bij de start van de pilot worden werkafspraken gemaakt tussen de jeugdhulpwerkers en Woerdenwijzer en de overige lokale teams in de regio.

Uitvoering en monitoring pilot

Op basis van de uitgangspunten en de wensen van de scholen wordt per school invulling gegeven aan de pilot. De uren die de jeugdhulpwerkers hebben, varieert per school van 16 tot 28 uur. De jeugdhulpwerkers zullen nauw contact hebben met de zorgcoördinator van de school en zo nodig aanschuiven bij het Intern Zorg Overleg. De jeugdhulpwerker kan op verzoek van de zorgcoördinator direct ingezet worden rond casussen van leerlingen en gezinnen van de betreffende school (in nauwe afstemming met Woerdenwijzer/lokale teams). Door het jaar heen worden door de projectleider diverse bijeenkomsten met betrokkenen georganiseerd rondom uitwisseling, doorontwikkeling en monitoring van de pilot. Daarnaast wordt er een evaluatie gemaakt aan het eind van het schooljaar. Op basis van deze evaluatie moet de gemeente een besluit nemen over de toekomst van de pilot.

Betrokkenen:

Deelnemende scholen:

- Futura college, school voor praktijk onderwijs
- Kalsbeek, locatie SPK
- Minkema, locatie VMBO

Zorgaanbieders:

- Timon, levert jeugdhulpwerkers voor Minkema - en Kalsbeek College
- Reinaerde, levert jeugdhulpwerker voor Futura College

Gemeente Woerden:

www.woerdenwijzer.nl (consulenten en sociaal makelaars) en beleidsmedewerker

Contactgegevens betrokkenen per school:

(Jeugdwerkers gekoppeld aan het voortgezet onderwijs in Woerden)

Minkema College, locatie Steinhagenseweg (28 uur per week JHW)

Minke Baak, zorgcoördinator, m.baak@minkema.nl, tel: 0348-484100

Carl Breedijk, teamleider MAVO, verantwoordelijke zorg, c.breedijk@minkema.nl tel: 0348-484100

Annelies Dingemans, jeugdhulpwerker a.dingemans@timon.nl, tel: 06-86878161

Jorinda de Rooij, jeugdhulpwerker j.de.rooij@timon.nl, tel: 06-43472880

Kalsbeek College, locatie Schilderspark (20 uur per week JHW):

Esther van Steijn, zorgcoördinator, sen@kalsbeek.nl, tel: 0348-417694

Jessica de Bruin, verantwoordelijke zorg, brn@kalsbeek.nl, tel: 0348-417694

Jitske Euser, jeugdhulpwerker j.euser@timon.nl tel: 06-81874698

Futura College, praktijkonderwijs (16 uur per week JHW):

Ciske Kokje, zorgcoördinator, c.kokje@futuracollege.nl, tel: 0348-457320

Andre Dokman, directeur, a.dokman@futuracollege.nl, tel: 0348-457320

Esther van Schilt, jeugdhulpwerker, EvSchilt@Reinaerde.nl, tel: 06-20145573

Nicole Landzaat, manager Reinaerde, nlandzaat@reinaerde.nl, tel: 06-22737108

Samenwerkingsverband voortgezet onderwijs Regio Utrecht West (RUW)

Djoro Loupatty, directeur, d.loupatty@swvvo-ruw.nl tel: 06-46878433

Gemeente Woerden en Woerdenwijzer:

Anniek van der Ploeg, gemeente Woerden ploeg.a@woerden.nl, tel: 06-35113533

www.woerdenwijzer.nl, info@woerdenwijzer.nl, tel: 0348-428600 (integrale toegang)

Projectleider:

Albert Veuger, Stade Advies, a.veuger@stade, tel: 06-10939299

5.2 Leerlingen in het Voortgezet Onderwijs in Woerden

LEERLINGSTROMEN VO WOERDEN/ MONTFOORT
opgave door de VO-scholen, maart 2016

	Leerlingen 1-10-2015	Uit Woerden	Uit Oudewater	Uit Montfoort/ IJsselstein	Uit Nieuwkoop	Uit Bodegraven	Uit SV, vooral Kockengen	Uit Utrecht	elders
Kalsbeek SPK	1636	808	124	84	2	91	34	0	493
Kalsbeek BRE	1399	577	79	98	2	54	33	10	546
Minkema Minkemalaan	1631	875	115	245	4	53	29	301	9
Minkema Steinhagenseweg	957	241	43	92		33	16	509	23
Futura	205	68	4	9	3	6	31	62	22
Wellant	635	47	50	52/41	0	0	13	43	389

N.B.

- Scholen interpreteren “elders” waarschijnlijk ruim, zou om de kleinere kernen die bij een gemeente horen kunnen gaan, maar een andere woonplaats hebben.
- Totaal aantal leerlingen op VO Woerden is 5828.
- Van het Minkema Steinhagenseweg komt 53% van de leerlingen uit Utrecht.
- Op het Futura zitten meer leerlingen uit de regio (67%) dan uit Woerden (33%).
- Aantal Oudewaterse leerlingen op VO Woerden: 365 (6%)
- Aantal Montfoortse leerlingen op VO Woerden: 528 (9%)

5.3 Gebruikte informatie en overige relevante documenten

Gebruikte documenten binnen deze pilot:

- Investeringsplan 2015 Sociaal Domein in gemeente Woerden (voorjaar 2015)
- Bouwstenen pilot jeugdhulp in de school (gemeente Woerden /RUW april (2015)
- Visie van de scholen op hoe zorg op school en pilot moet worden ingericht (juni 2015)
- Voorstellen van de jeugdzorgaanbieders voor inrichting pilots (mei 2015)
- Voorstellen rondom monitoren, voorbereiding, organisatiestructuur pilot (mei/juli 2015)
- Presentaties (kick-off bijeenkomst september 2015 en tussenevaluatiebijeenkomst januari 2016)
- Ondersteuningsplan 2014 – 2018 van het samenwerkingsverband Voorgezet Onderwijs RUW
- Integraal Beleidsplan Sociaal Domein (inclusief jeugdhulp) 2014 – 2016, gemeente Woerden december 2013
- Plan van aanpak Passend Onderwijs in relatie tot zorg voor de jeugd, gemeenten regio Utrecht West, juni 2013

Relevante documentatie rondom de verbinding jeugdzorg en voortgezet onderwijs

- Handreiking Integraal werken, transformatie in de verbindingen tussen zorg voor jeugd en passend onderwijs, handvatten voor samenwerkingsafspraken en inrichting van werkprocessen; voor scholen, samenwerkingsverbanden, jeugdhulporganisaties en gemeenten, VO-raad, PO-raad en VNG, december 2013.
- Handreiking Samenwerken met ouders in het voortgezet onderwijs, bevorderen van de verbinding tussen, school, ouders en leerling, NJI
- Werkmodel: integrale ondersteuning voortgezet onderwijs, NJI, 2013
- Evaluatie pilots jeugdhulp & voortgezet onderwijs regio Lekstroom 2013 – 2014
- Artikel Binnenlands Bestuur: Gemeenten moeten jeugdhulp verbinden aan het onderwijs (2014)
- Onderwijs en Jeugdzorg samen, werkt dat? Evaluatie Utrechtse Pilots onderwijszorgarrangementen, Verwey Jonker Instituut, januari 2015
- Evaluatie aanpak Jeugdteam MBO Utrecht www.utrecht.nl/sociale-stad-in-ontwikkeling/actueel/
- Jeugdhulp voor jongeren in het VO en het MBO, onderdeel uit rapport sociale stad in ontwikkeling www.utrecht.nl/sociale-stad-in-ontwikkeling/actueel/
- Voor meer informatie over onderwijs en jeugdhulp zie: www.onderwijsjeugd.nl/

